

Struktur og Lønsomhed

Søren Kjeldsen- Kragh

Professor

Institut for fødevarer-og ressourceøkonomi

Københavns Universitet

Frit marked eller regulering

- Hvis der er eksternaliteter knyttet til et marked, og/eller hvis der ydes offentlig støtte, giver et frit marked ikke den bedste løsning
- Der er meget ofte eksternaliteter. Derfor må man lægge rammer omkring markederne for at neutralisere de uheldige konsekvenser
- Hvordan skal man gribe ind? Hvor meget skal man gribe ind? Det afhænger af målene.

Landbruget bør være multifunktionelt

- 1. Landbruget skal kunne give en rimelig indkomst og gode arbejdsforhold
- 2. Landbruget skal levere råvarer af høj kvalitet til videreforarbejdning
- 3. Landbruget skal løse en række samfundsopgaver:
 - Sikre miljø og natur
 - Sikre dyreetisk produktion
 - Bidrage til landdistrikternes udvikling

Strukturudvikling siden 1960

- Der er sund fornuft i en rimelig strukturudvikling som den foregik frem til 1960
- Siden da er udviklingen frem mod industri-landbrug taget til, samtidig med at landbrugslovgivningen er blevet liberaliseret

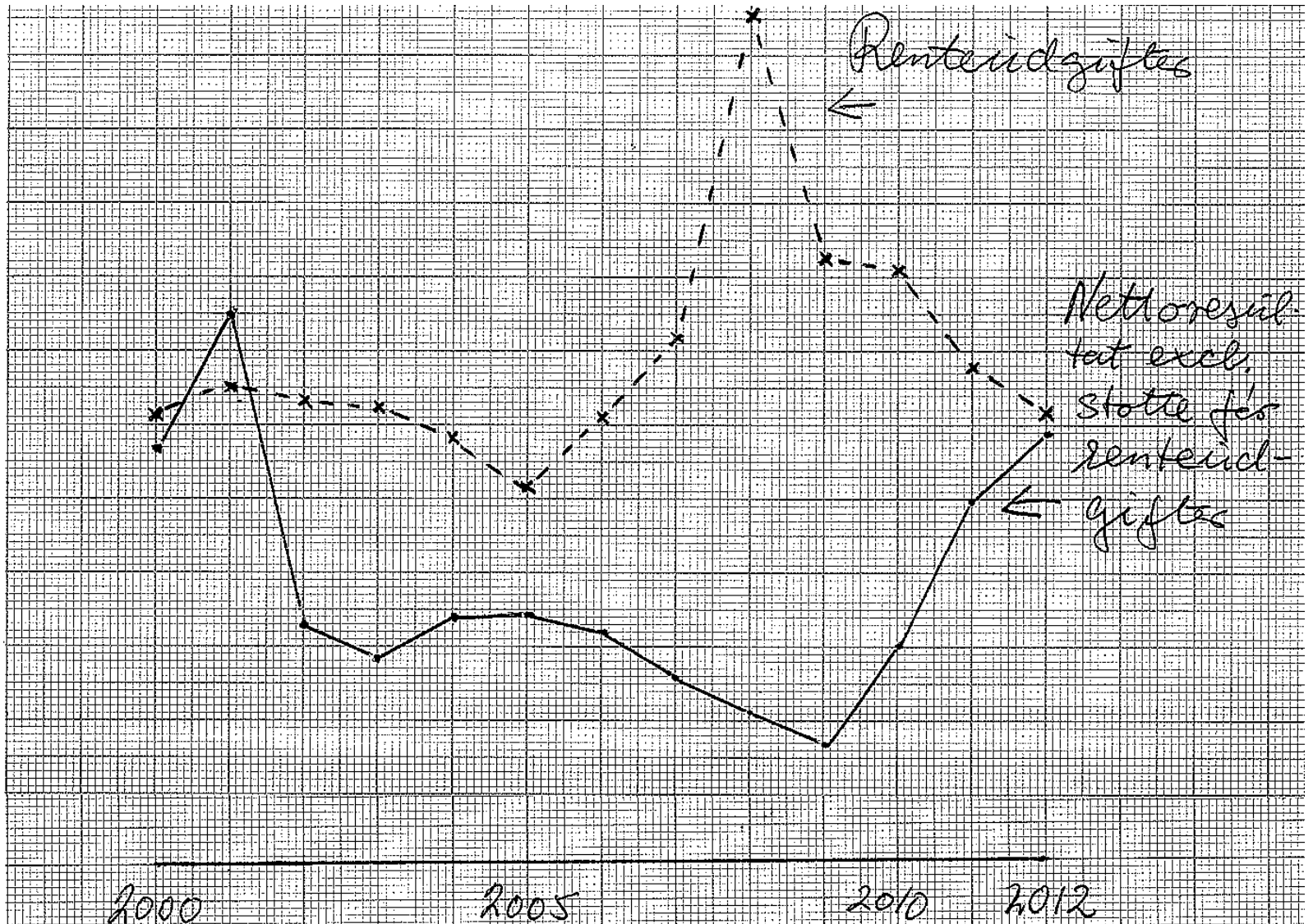
Drivkræfter bag strukturudviklingen

- 1. Der er størrelsesøkonomiske fordele. Problemet er, at man har antaget, at disse fordele er ubegrænsede, og at de er løsningen på alle problemer
- 2. EU's landbrugsstøtte har bidraget til at accelerere strukturudviklingen

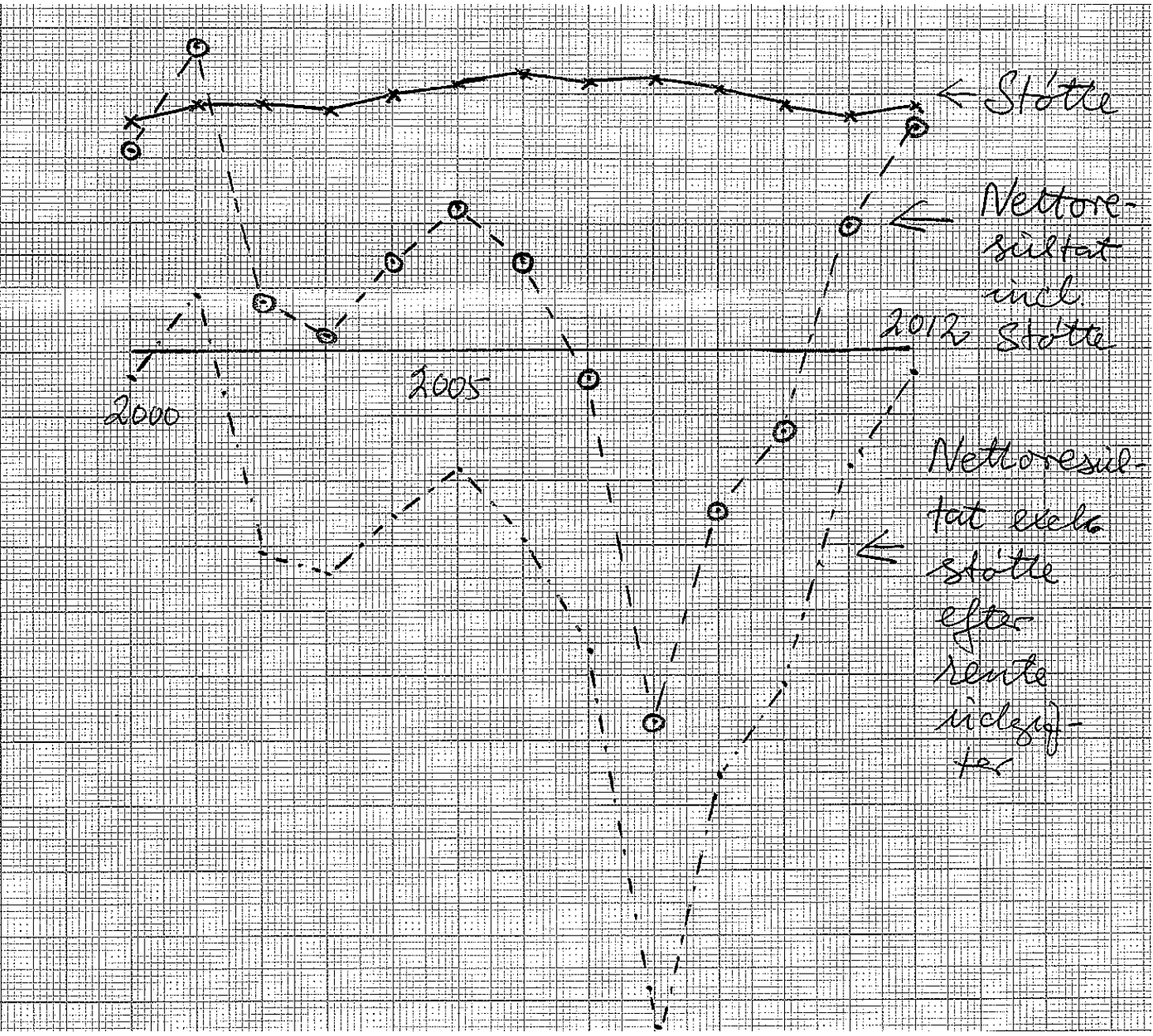
Forskellige former for effektivitet

- Allokeringseffektivitet , teknisk effektivitet, størrelseseffektivitet
- De størrelsesøkonomiske fordele varierer fra aktivitet til aktivitet:
 - Produktion
 - Køb og salg
 - Finansiering
 - Ledelse

22
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0

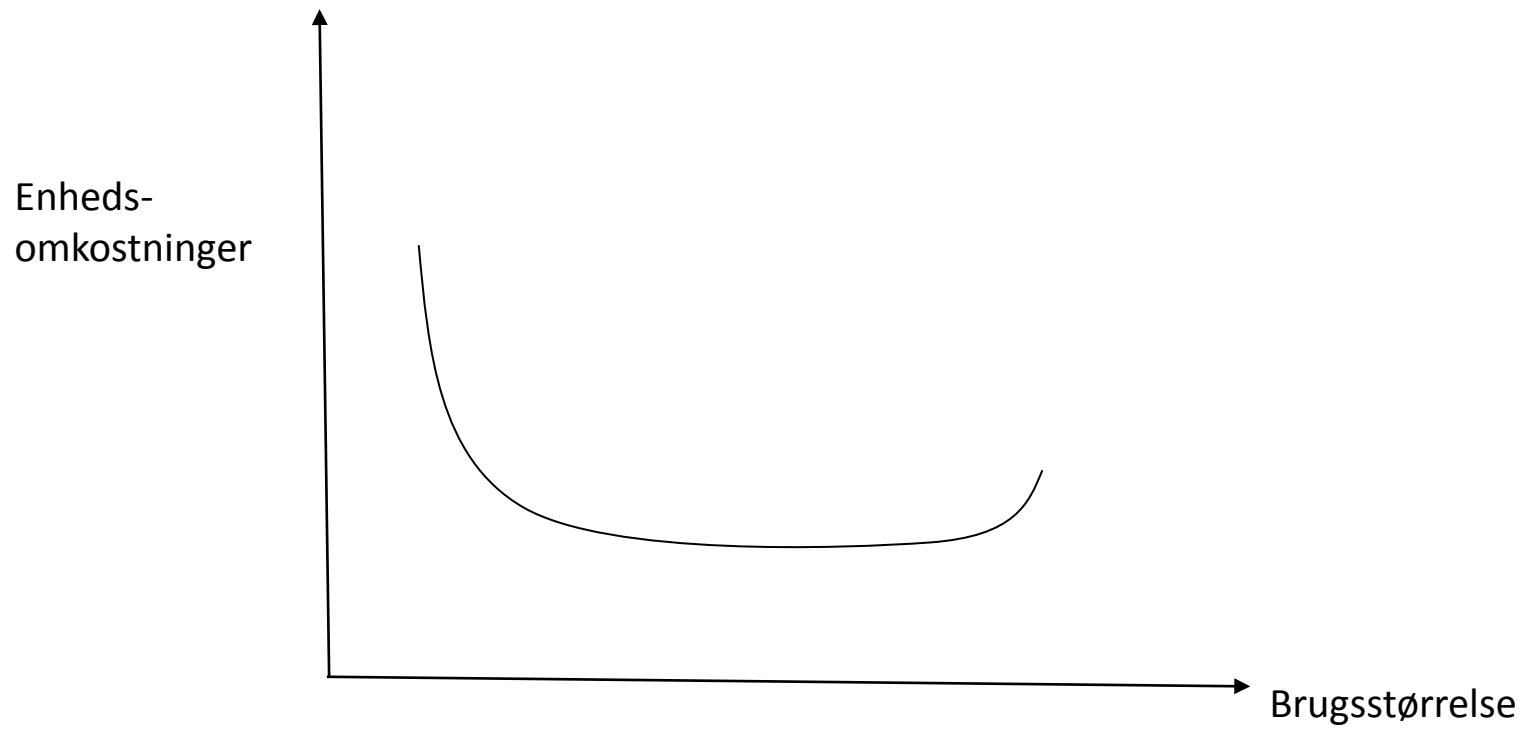
10
8
6
4
2
0
-2
-4
-6
-8
-10
-12
-14
-16
-18

Hvordan finder man frem til de størrelsesøkonomiske fordele?

- Den bedste måde er ved at se på regnskabsresultater. Udregn enhedsomkostningerne for de forskellige brugsstørrelser
- Problemer:
- Hvordan prifsætter man prisen på kapital og arbejdskraft?
- Hvad med størrelsesrabatter?
- Visse størrelsesøkonomiske fordele kan opnås gennem samarbejde

Figur 1: De gennemsnitlige enhedsomkostninger for brug af forskellig størrelse

Tabel 1: Driftsresultat før og efter landbrugsstøtte 2000-2005.
Gennemsnit per brug i 1000 kr

	Planteproduktion			Kvægproduktion			Svineproduktion		
Årsværk	1,4	3,1	1,6	2,5	3,7	1,5	2,4	4,8	
Driftsresultat før tilskud	-189	-482	-55	-68	-213	-72	-80	-97	
Driftstilskud	264	645	137	245	427	132	238	423	
Driftsresultat efter tilskud	76	163	83	177	214	60	158	326	

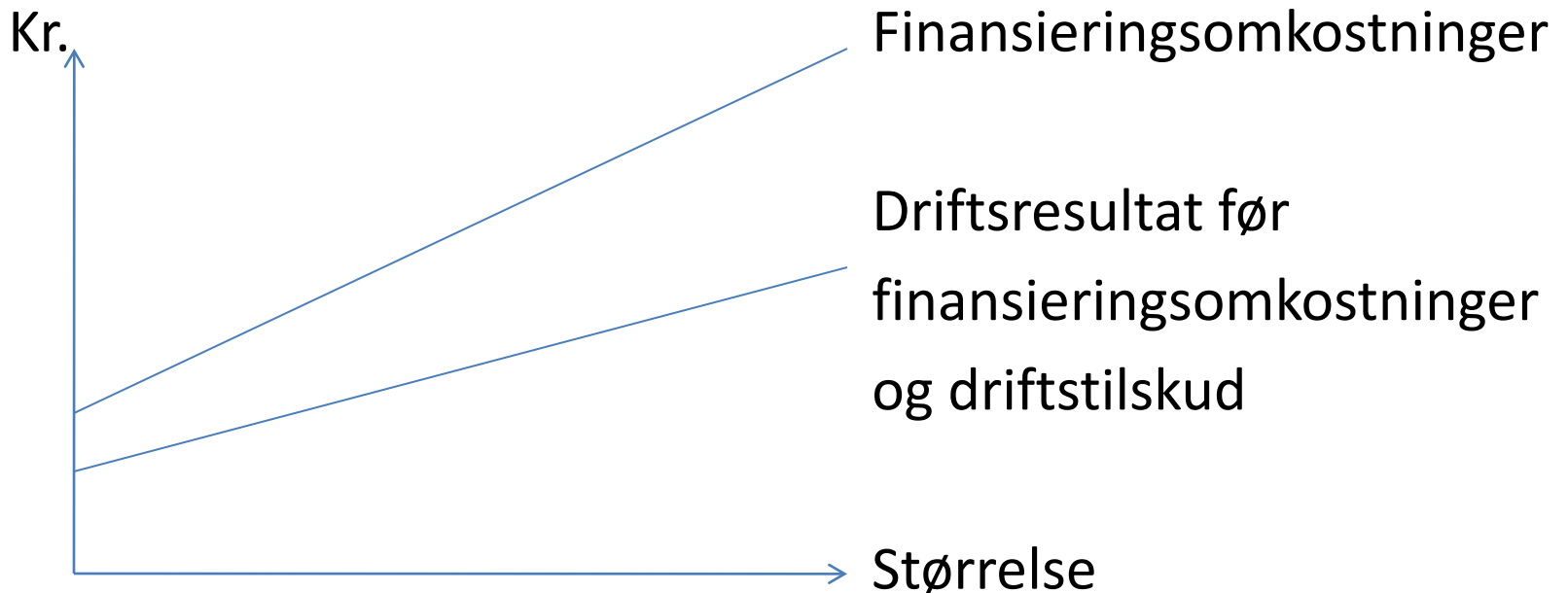
Kilde: Kjeldsen- Kragh, Søren (2010)

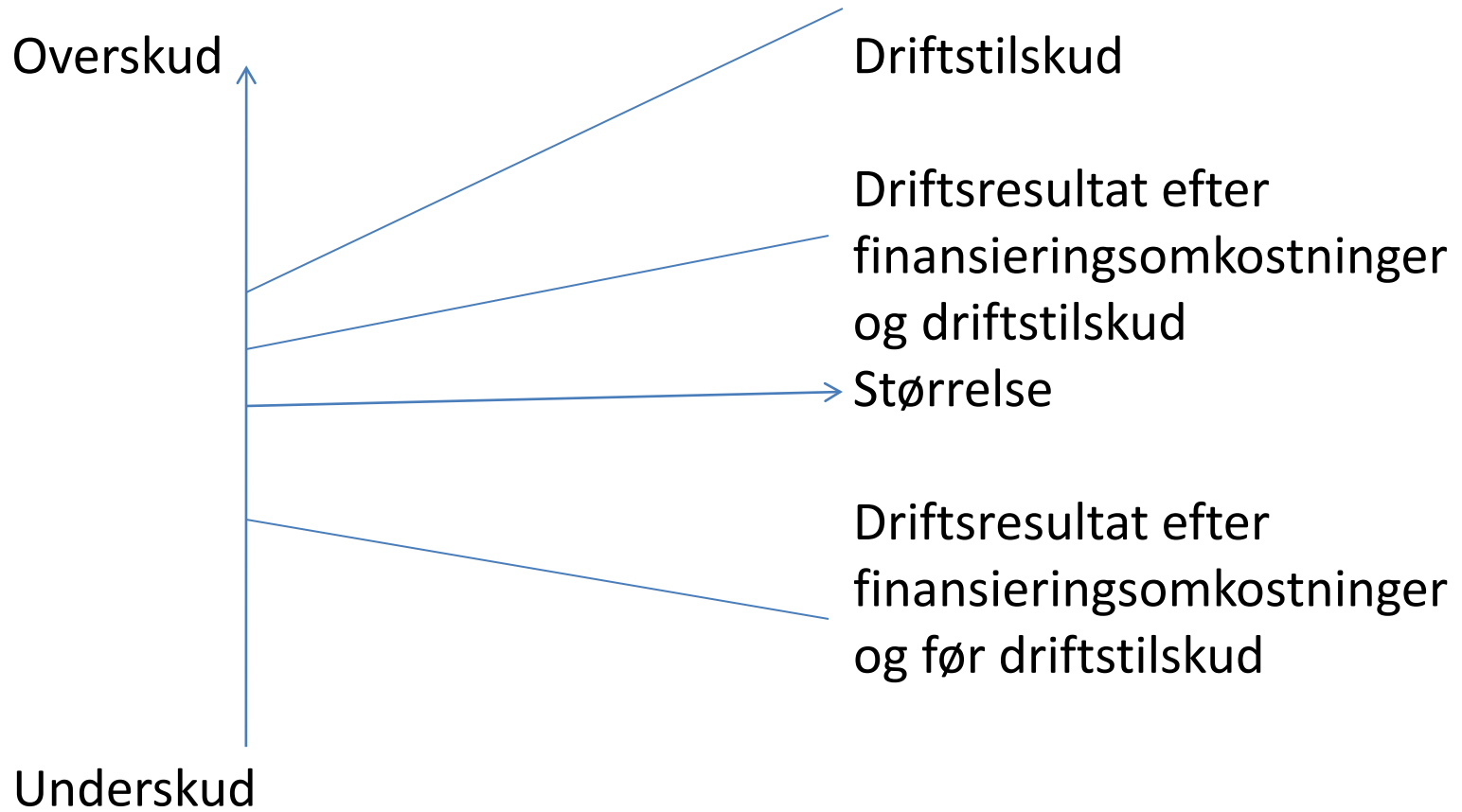
Tabel 2: Driftsresultat før og efter landbrugsstøtte 2008. Gennemsnit per brug i 1.000 kr.

	Planteproduktion			Kvægproduktion			Svineproduktion		
Årsværk	1,4	3,5	1,4	2,5	3,9	1,5	2,5	5,1	
Driftsresultat før tilskud	-463	-1727	-188	-238	-1221	-620	-1256	-3032	
Driftstilskud	304	836	247	412	721	152	301	519	
Driftsresultat efter tilskud	-159	-891	59	174	-501	-368	-954	-2513	

Kilde: Kjeldsen-Kragh, Søren (2010)

Landbrugets udviklingsspor og indtjeningen

Andre forhold vedrørende indtjening

Hvad med risikoen ved store enheder?

Hvem kan overtage de store bedrifter?

Hvem har interesse i at overtage de store bedrifter?

Hvad med tilgangen af kvalificeret arbejdskraft til erhvervet?

Hvad med varetagelse af godt landmandskab?

Landbrugets udviklingsspor og kvaliteten

Ingen sundhedsfare forbundet med varen.

Ingen medicinrester i produktet.

Ingen resistente bakterier i produktet.

Ernæringsrigtige produkter.

Smagsoplevelser knyttet til produktet.

Forskellige produktvarianter med forskellig forarbejdningsgrad.

Tiltrækkende udseende og indpakning.

God information om varen.

Resistente bakterier

Problem:

Kan ikke overskue antallet af dyr.

Fanget i en produktivitetsklemme.

Valgt løsning:

Medicinering.

Landbrugets udviklingsspor og de samfundsmæssige krav

Undgå forurening af søer, vandløb, grundvand og jord.

Sikre naturværdier.

Sikre biodiversitet.

Dyreetisk produktion.

Bidrage til landdistrikternes udvikling.

Hvad er det der sker?

Landbrugsstøtte

Troen på stordriftsfordele

Større brug

Mindre tilgang til erhvervet
af selvejet

Større brug

Afvikling

Synet på dansk landbrug

Er landbruget et erhverv som alle andre?

Landbrugets syn:

Når det drejer sig om støtte: Nej

Når det drejer sig om regulering: Ja

Landbruget er specielt på grund af de omfattende eksternaliteter

Landmand: Producent eller naturresurceforvalter

Konklusion

Dansk landbrug har valgt forkert spor.

Dansk landbrug har mistet goodwill.

Stop produktivitetsgalskaben.

Sats på kvalitet.

Accepter skrappe krav, der kræver produktionsomlægning.